

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1917 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående befrielse för de i 12, 14 och 15 §§ av förordningen angående försäljning av brännvin avsedda bolag från skyldigheten att erlægga kommunalutskylder.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, K. A. Nilson, Antonsson, frih. Fleming, Jakob Larsson, Jesperson, Jeansson i Kalmar, Knaust, Forssman, E. J. Söderberg, Holmström, Jönsson i Revinge, von Hofsten, Johansson i Uppmälby, Bergman, Uddenberg och Bårg i Katrineholm.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion nr 207 har herr *Bolander* hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga *dels* förslag till sådana förändringar av nu gällande författningar, att de bolag, som enligt bestämmelserna i 12, 14 och 15 §§ i kungl. förordningen den 9 juni 1905 uteslutande hava till ändamål att idka handel med brännvin, varda befriade från skyldigheten att erlægga kommunalutskylder, *dels ock* förslag om ersättning till vederbörande kommuner för den genom nyssnämnda bolags skattefrihet förorsakade minskningen av de till kommunerna inflytande utskylderna, vilken ersättning lämpligen torde bära utgå efter en fallande skala under ett visst antal år, exempelvis till och med 1935».

Motionären har i sin motivering, beträffande vars detaljer utskottet får hänvisa till motionen, framhållit, att förslaget att befria brännvins-

Bihang till riksdagens protokoll 1917, 7 saml. 24 häft. (Nr 31.) 1

försäljningsbolagen från skyldigheten att erlægga kommunalutskylder utgör ett konsekvent fullföljande av det av Kungl. Maj:t och riksdagen år 1913 (riksdagens skrivelse nr 168) fattade beslutet att till statsverket indraga kommunernas inkomster av brännvinshandeln. Det är också utskottets mening, att syftet med nämnda indragning, nämligen att frigöra kommunerna från ekonomiskt beroende av brännvinshandeln, i viss mån motverkas genom brännvinsförsäljningsbolagens skattskyldighet till kommunerna. För en del mindre och medelstora städer samt köpingar ävensom landskommuner torde nämligen den kommunalskatt, som från ett brännvinsförsäljningsbolag kan påräknas, utgöra ett så pass väsentligt tillskott till kommunens inkomster, att hänsynen till denna ökning kan bli ett bestämmande motiv för de kommunala myndigheterna att medgiva försäljningsrätts upplåtande. Det har därför synts utskottet vara ur synpunkten av nykterhetens främjande mycket önskvärt, att försäljningsbolagen bli befriade från kommunal skattskyldighet.

Emot en lagstiftning i sådant syfte kan givetvis göras den invändningen, att den inkomst, som åtskilliga kommuner härigenom skulle mista, för en del av dem är av sådan betydelse, att förlusten bleve förenad med vissa svårigheter. Vid 1916 års riksdag förelägo till behandling två motioner, i vilka framställdes förslag till sådana ändringar i brännvinsförsäljningsförordningen, att ifrågavarande bolags kommunala skattskyldighet bleve upphävd. Bevillningsutskottet, som i sitt i ämnet avgivna betänkande (nr 16) avstyrkte förslaget, torde därtill hava i främsta rummet föranletts av hänsynen till kommunernas ekonomi. I fråga här om vill utskottet erinra, att då bolagen genom 1915 års lagstiftning (k. förordning den 3 juni 1915, svensk förf.-saml. nr 182) ställdes under överinseende av kontrollstyrelsen, denna erhöll befogenhet att meddela föreskrifter i avseende å, bland annat, försäljningspris för brännvin. Då det sålunda tillkommer en statens myndighet att genom fastställande av försäljningspris bestämma över bolagens inkomster och därmed även utöva inflytande på de skattebelopp, som genom dem tillföras kommunerna, måste ju dessa redan nu räkna med ifrågavarande skatteobjekt såsom en osäker tillgång.

I anslutning till vad nu anförts har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till motionärens hemställan, i vad den avser framställning till Kungl. Maj:t om utarbetande och framläggande för riksdagen av förslag till sådana författningsändringar, att brännvinsförsäljningsbolagens kommunala skattskyldighet upphör.

Motionären har vidare föreslagit, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om utarbetande av förslag till bestämmelser om ersätt-

ning till de kommuner, som skulle beröras av brännvinsförsäljningsbolagens befrielse från kommunal skattskyldighet, ävensom att riksdagen därvid måtte göra uttalande om att nämnda ersättning lämpligen borde utgå efter en fallande skala under tiden till och med år 1935, då staten enligt kungl. förordningen den 18 juli 1913 (sv. förf.-saml. nr 198) sista gången utbetalar ersättning för indragna brännvinsförsäljningsmedel. I anslutning till vad utskottet ovan anfört rörande karaktären av ifrågasatt kommunala inkomst har utskottet icke ansett de ersättningsanspråk, som från kommuners sida må kunna göras gällande i anledning av den nu ifrågasatta lagstiftningen, likartade med dem, som föranleddes av indragningen till statsverket av kommunernas inkomster av brännvinshandeln. Det synes därför i varje fall icke böra ifrågakomma att för en sådan ersättnings utgående bestämma en så lång tid som motionären tänkt sig. Då vidare den utredning, som Kungl. Maj:t torde komma att låta verkställa, därest riksdagen beslutar i överensstämmelse med vad utskottet nu går att föreslå, givetvis kommer att omfatta det ifrågasatta ersättningsspörsmålet, har utskottet icke velat ifrågasätta, att riksdagen nu intager ståndpunkt till detsamma, och har sålunda utskottet icke kunnat biträda motionärens hemställan i andra punkten.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av herr Bolanders motion, II: 207, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser därom, att de i 12, 14 och 15 §§ av gällande förordning angående försäljning av brännvin omförmälda försäljningsbolag varda befriade från skyldigheten att erlägga kommunalutskylder.

Stockholm den 26 april 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation:

av herrar *K. G. Karlsson, Lyckholm, Antonsson, Jeansson* i Kalmar, *Knaust, Forssman* och *von Hofsten*, vilka anförde:

I likhet med vad bevillningsutskottet framhöll förra året i sitt då avstyrkande betänkande i anledning av en väckt motion av liknande innehåll som den nu föreliggande anse vi, att då statsverket numera uppbär den vinst, som uppstår genom brännvinsbolagens rörelse, den skattefråga, som genom ifrågavarande motion underställts riksdagens prövning, åtminstone delvis bör bedömas ur enahanda synpunkter som spörsmålet om statens kommunala skattskyldighet. Inom icke allt för lång tid bör det förslag till ändrade grunder för den kommunala beskattningen, varmed för frågans utredning tillkallade sakkunniga sedan länge sysslat, vara färdig att föreläggas riksdagen. I samband med detta förslag får riksdagen tillfälle att fatta beslut angående frågan om statens kommunala skattskyldighet, och synes det oss lämpligt, att riksdagen i sammanhang härmed intager ståndpunkt i den nu föreliggande frågan.

Härjämte bör ihågkommas, att den kommunerna tillkommande ersättningen för de till statsverket indragna bräunvinsförsäljningsmedlen utgår med för varje år minskade belopp och att det under sådana förhållanden är att befara, att för vissa mindre eller medelstora kommuner borttagandet av även ifrågavarande inkomst kunde medföra vissa olägenheter.

Beträffande den föreslagna åtgärdens betydelse för nykterhetstillståndet, anse vi denna vara av motionären och utskottet icke obetydligt överskattad och i alla händelser icke så stor, att icke resultatet av den förut omnämnda utredningen angående den kommunala beskattningen kan avvaktas.

På grund av vad ovan anförts ha vi ansett att utskottet bort hemställa,

att förevarande motion, II: 207 av herr Bolander, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.